

Kiusaamisen ennaltaehkäisy- ja puuttumismalli Saunalahden koulu

Väkivaltatilanteet

REHTORI JA HUOLTAJAT

- Tapaus kirjataan kaupungin lomakkeelle
- tilanteen selvitys ja jatkotoimenpiteiden suunnittelu

- Mukaan mahdollisesti muita viranomaisia

➔
Tiedotetaan huoltajia ja kutsutaan kokoukseen

Seuraamus:
kiellot
jälki-istunto
koulupäivän keskeyttäminen
kirjallinen varoitus
erottaminen
lastensuojelu
rikosilmoitus

Kiusaaminen

KIVA –tiimi

Kiusaaminen käsitellään KiVa -ohjelman mukaisesti, KiVa koulutettujen opettajien kanssa.

Henkilökohtainen oppimisen tuen ryhmä

Jos kiusaaminen jatkuu KIVA-käsittelyn jälkeen, pohditaan jatkotukea moniammatillisesti.

➔
Jos tapaus lähtee käsi tiedotetaan kaikkien osapuolten huoltajia

Seuraamus:
Kiva –prosessi (liite)

Seuraamus:
Palaveri yhdessä huoltajien kanssa

Oppilaiden väliset ristiriita-tilanteet

VERSO –tiimi

Viedään opettajan läheteellä Verso –tiimissä selvitettäväksi. Käsittelijöinä vertaissovittelijoiksi koulutetut oppilaat Verso- opettajien ohjauksessa.

Oppilaiden luokkanahinat/ käytösongelmat

OPETTAJA SELVITTÄÄ

Selvitetään opettajan johdolla. Tarvittaessa edellyttää tiivistä yhteistyötä kotien kanssa

Käsittelystä ei tiedoteta huoltajia

Seuraamus:
lasten tekemien sopimusten seuraaminen

Tiedotetaan huoltajia tarvittaessa

Seuraamus:
opettajan ohjauskeskustelu

Ennaltaehkäisy

- Mahtava Elämä –teemat
- Yhteiset teemat ja tapahtumat
- Ohjaavat periaatteet
- Välituntivalvonnat
- Oppilaskunta
- Vanhempainillat
- Perhepalaverit
- Kiusaamiskyselyt
- Yhteistyötahot (Nuokku, kirjasto, iltapäiväkerhot, kerhotoiminta, koulumummit ja -vaarit)

➔ **Tiedotetaan huoltajia yleisellä tasolla**

KIUSAAMISEN ENNALTAEHKÄISY- JA PUUTTUMISMALLI SAUNALAHDEN KOULUSSA

Hyvä ja turvallinen oppimisympäristö on sekä perusopetuslain että lastensuojelulain kautta tuleva velvoite huolehtia oppilaiden sosiaalisesta, psyykkisestä ja fyysisestä hyvinvoinnista kouluissa. Tehtävä kuuluu kaikille koulu yhteisön jäsenille. Oppilaiden hyvinvointi kouluissa sekä kiusaamisilmiöt ovat koulujen oppilashuollon erityishuomion kohteena jatkuvasti. Kiusaamisilmiötä hoidetaan sekä ennaltaehkäisyä että puuttumisen keinoin.

Verso -toiminta

VERSO eli vertaissovittelu on ratkaisukeskeisyyteen pohjautuva menetelmä, joka tarjoaa vaihtoehtoisen ja vapaaehtoisen tavan ratkaista oppilaiden välisiä ristiriitoja koulun arkipäivässä. Sovittelulla puututaan mieltä pahoittavaan toimintaan mahdollisimman varhain. Riitatilanne voi olla esimerkiksi erimielisyys, nimittely tai muu tilanne, jossa toinen tai molemmat osapuolet ovat pahoittaneet mielensä.

Vertaissovittelu on menetelmä, jonka mukaisesti riitatilanteen osapuolia hieman vanhemmat sovittelijoiksi koulutetut oppilaat auttavat osapuolina olevia oppilaita löytämään itse ratkaisun ristiriitaansa. Kun oppilaat saavat itse äänensä kuuluviin ja pääsevät osallistumaan ristiriitojen ratkaisuun oppilaat oppivat vuorovaikutustaitoja, ihmissuhdetaitoja, erilaisuuden ymmärtämistä, kulttuurien kohtaamista ja rauhanrakentamista.

Vertaissovittelu tukee koulumme muita yhteisöllisiä toimintatapoja.

Koulukiusaaminen

Koulukiusaamisesta on kysymys silloin, kun yksi ja sama oppilas joutuu toistuvasti ja systemaattisesti toisen tahallisen, negatiivisen toiminnan kohteeksi. Kiusaamiselle on tyypillistä voimasuhteiden epätasapaino: kiusattu on aina heikompi kiusajaan verrattuna.

Kiusaaminen voi olla suoraa tai epäsuoraa. Suora kiusaaminen on fyysistä: lyömistä, potkimista, tönimistä tai verbaalista: nimittelyä, pilkkaamista tai loukkaavien viestien tai kirjeiden lähettelyä. Epäsuora kiusaaminen on sosiaalista manipulointia: muut ryhmän jäsenet yritetään saada kiusattua vastaan, puhutaan pahaa kiusatusta takanapäin ja jätetään hänet ryhmän ulkopuolelle.

Kiusaamistilanteiden ennaltaehkäisy

Kiusaamista ehkäistään parhaiten rakentamalla jatkuvasti päivittäisessä koulutyössä suvaitsevaisuutta lisäävää ja erilaisuutta hyväksyvää ilmapiiriä.

Lapsia ja nuoria suojaa kiusaamiselta parhaiten hyvä itsetunto, sosiaaliset taidot ja toimivat ihmissuhteet.

Koulukiusaamisen ennaltaehkäiseminen ja kiusaamiseen puuttuminen vaativat kaikkien osapuolten sitoutumisen.

Lapsille tulee osoittaa selvästi, että kiusaaminen on ehdottoman kiellettyä kaikissa olosuhteissa.

- Koulussamme on käytössä **KiVa Koulu-ohjelma**. KiVa-lyhenne muodostuu sanoista Kiusaamisen Vastainen tai Kiusaamista Vastustava. KiVa Koulu on Turun yliopistossa kehitetty toimenpideohjelma koulukiusaamisen vähentämisen- ja puuttumisenmalli. KiVa Koulu näkyy koulun arjessa monin tavoin. Koulun oppilaat osallistuvat nk. KiVa- oppitunneille. Monilla oppitunneilla keskitytään siihen, millainen rooli ryhmällä on kiusaamisen ylläpitäjänä tai lopettajana. Koulussa toimii kahden opettajan muodostama työryhmä KiVa-tiimi. He ovat saaneet perehdytyksen KiVa Koulu-ohjelman toteuttamiseen ja selvittävät esiin tulevia kiusaamistapauksia.

1. Kiusaamistapausten käsittely

Kiusaamistapaukseen puututaan välittömästi eikä sitä vähätellä. Kiusaamisesta keskustellaan asianomaisten kanssa.

Jos kiusaamista tapahtuu koulussa, asia selvitetään koulun sisällä (ei huoltajien välillä). KiVa- tapauksista ilmoitetaan aina rehtorille. Vaikeat kiusaamistapaukset tuodaan aina koulun oppimisen tuen ryhmän käsittelyyn.

Kaikki koulu yhteisön aikuiset ovat velvoitettuja puuttumaan havaitsemiinsa kiusaamistilanteisiin alla olevan ohjeen mukaan. Myös vanhempia rohkaistaan ottamaan yhteyttä kouluun kiusaamistapauksissa.

1.1 Toiminta kiusatun kanssa

1. Keskustellaan kiusatun kanssa ja kirjataan muistiin selviä tilanteita, joissa kiusaamista on tapahtunut: Kuka on kiusannut, missä ja milloin.

2. Kiusatulle selvitetään, että hän ei ole tehnyt mitään väärää eikä kiusaaminen johdu hänestä.

Kerrotaan, että kiusaajien kanssa tehdään sopimus kiusaamisen lopettamiseksi, ja että sopimuksen toteutumista seurataan.

Rohkaistaan oppilasta kertomaan aikuiselle heti, jos häntä vielä kiusataan.

1.2 Toiminta kiusaajan kanssa

1. Keskustellaan kiusaajina olleiden oppilaiden kanssa. Oppilaat haastatellaan yksitellen ennalta ilmoittamatta. Näin vältetään, että kiusaajat ehtisivät neuvotella etukäteen keskenään. Päätekijä tulee haastatteluun viimeisenä, jottei hän voi yrittää vaikuttaa muiden mielipiteisiin.

2. Lapselle kerrotaan, että hänen tiedetään kiusanneen. Lähdetä ei kerrota eikä oppilaan kanssa jäädä väittelemään.

3. Sovitaan yhdessä, mitä voidaan tehdä tilanteen korjaamiseksi.

4. Sovitaan seuranta-aika, esim. 1-2 viikkoa, jonka päätyttyä pidetään jälkivalaveri.

5. Kerrotaan, että kiusaamisesta tullaan ilmoittamaan oppilaan kotiin.

6. Mikäli kiusaaminen toimenpiteistä huolimatta jatkuu, pidetään palaveri kiusatun ja kiusaajan perheiden sekä koulun edustajien kanssa.

7. Jatkotyöskentely tapahtuu esim. kuraattorin toimesta niin kiusatun kuin kiusaajan/kiusaajien kanssa. Erittäin pitkäkestoisissa ja vaikeuksissa tapauksissa harkitaan yhteydenottoa lastensuojeluun tai muihin hoitotahoihin.

1.3 Toiminta muun luokan kanssa

Tehdään kaikille selväksi, että kiusaaminen on väärin.

Kehotetaan muita menemään väliin tai hakemaan aikuinen paikalle, jos he huomaavat, että jotain oppilasta kiusataan.

Puhutaan oppilaille toisten kunnioittamisesta.

1.4 KIVA-käsittelyn jälkeen toistuva kiusaaminen

Jos KIVA-käsittelystä huolimatta kiusaaminen jatkuu, varataan aika moniammatilliseen oppimisen tuen ryhmään. OTR päättää jatkotoimenpiteistä ja tuesta sekä päättää kuka tai ketkä koulusta osallistuvat tapaamiseen yhdessä huoltajien kanssa.

Fyysinen väkivalta

Väkivalta on sellaista fyysistä toimintaa, joka voi vakavasti vahingoittaa toista henkilöä, kuten lyöminen, potkiminen, kuristaminen tai teräsein tai muiden kiellettyjen välineiden avulla tapahtuva vahingoittaminen. Tapaukset selvitetään samalla tavalla kuin kiusaamistapaukset. Niistä ilmoitetaan kuitenkin heti rehtorille ja tarvittaessa oppilashuoltoryhmän muille edustajille. Vakavat tapaukset selvitetään yhteistyössä poliisin kanssa. Koulun kriisivalmiusryhmä kutsutaan käsittelemään vakavia väkivaltatapauksia.

Vanhemmat voivat ehkäistä koulukiusaamista erilaisin toimin:

- Keskustelkaa kiusaamisesta lapsenne kanssa, vaikka asia ei koskettaisikaan teidän perhettänne juuri nyt.
- Kerro lapsellesi, että kiusaaminen on aina väärin.
- Eläytykää pohtimaan miten pahalta, yksinäiseltä ja surulliselta kiusatusta tuntuu. Tämä auttaa lapsen empatiakyvyn kehittymistä.
- Kysy miten lapsesi on toiminut tai kuvittelisi toimivansa tilanteessa, jossa hän huomaa jonkun joutuvan toisten kiusaamaksi. Meneekö hän mukaan ja alkaa ilkkua vai vetäytyykö pois, etteivät kiusaajat ottaisi häntäkin silmätikukseen? Totea, että on rohkea teko, jos uskaltaa asettua puolustamaan tyttöä tai poikaa, joka on joutunut toisten syrjimäksi. Se on paljon vaikeampaa kuin mukana ilkkuminen.
- Kerro, että kiusaamisesta pitää kertoa jollekin aikuiselle, esim. opettajalle tai vanhemmalle.
- Tue lapsesi ystävyysuhteita koulukavereihin. Kutsukaa yhdessä kavereita kotiin.
- Osallistu luokan järjestämiin tilaisuuksiin ja tutustu vanhempiin.
- Vanhempien keskinäinen yhteistyö ehkäisee kiusaamista.